

Økonomiske skoler

Økonomi er en samfundsvidenskab. Det er dermed ikke en videnskab, der opstiller præcise og evigt gyldige love. Inden for økonomien er der teoretiske skoler, der tolker økonomiske aktiviteter på hver deres måde og har forskellige opfattelser af, hvordan og i hvilken grad økonomien skal styres. Vi vil her beskæftige os med to af de mest centrale økonomiske skoler i dag, **keynesianisme** og **neoklassikerne**.

Keynesiansk økonomisk teori

Den britiske økonom John Maynard Keynes (1883-1946) kom frem med sin økonomiske teori i kølvandet på den verdensomspændende krise, som Wall Street-krakket i 1929 forårsagede.

Keynes' overordnede pointe var, at økonomien somme tider kan havne i en uligevægt med lav produktion og høj ledighed. Her kan samfundsøkonomien ikke nødvendigvis af sig selv finde vej til en positiv udvikling med økonomisk vækst. I en sådan situation kræver det statslig indgriben at få økonomien på ret køl.

Keynes påstand var, at udbud ikke skaber sin egen efterspørgsel, og at priser og lønninger er stive på kort sigt. Markedsmekanismen kan ikke automatisk sikre, at efterspørgslen er så stor, at alle er i arbejde. Efterspørgselssiden er derfor den afgørende faktor i keynesianismen. Keynes foreslog, at i tider med høj arbejdsløshed og lav produktion burde staten føre en ekspansiv finans- og pengepolitik for at øge efterspørgslen.

Keynes regnes dermed for finanspolitikens fader. Hans teori var kontroversiel, idet den klassiske økonomiske

tænkning troede på, at statens finanser skulle gå i nul frem for at være i over- eller underskud. Det vil sige, at staten skulle skære i sine udgifter under lavkonjunkturer og hæve udgifterne i højkonjunkturer. Keynes mente tværtimod, at de skulle være kontracykliske, dvs. at staten via ekspansiv finanspolitik skulle hæve udgifterne under lavkonjunkturer og via kontraktiv finanspolitik sænke udgifterne under højkonjunkturer.

Keynesianismen har vundet stort indpas – ikke mindst i Danmark.

Neoklassisk økonomisk teori

Den diametrale modsætning til keynesianismen er neoklassikerne. Neoklassikerne er højst skeptiske over for de indgreb i økonomien, som Keynes fandt nødvendige. Hvor Keynes har sit fokus på efterspørgselssiden, har neoklassikerne fokus på udbud. Opfattelsen er, at udbuddet skaber sin egen efterspørgsel og dermed vækst.

Hvis der er høj arbejdsløshed, skyldes det ifølge neoklassikerne ikke en unaturlig lav efterspørgsel. Det skyldes tværtimod for høje lønninger.

En gren, som er vokset ud af den neoklassiske tænkning, er monetarismen. Hovedpersonen er den amerikanske økonom Milton Friedman (1912-2006). Med monetarismen vender man tilbage til den oprindelige forestilling om, at samfundsøkonomien trives bedst under de frie markedskræfter og med mindst mulig statslig indgriben.

For monetaristerne er inflationen det centrale økonomiske mål. De er optaget af, at der hele tiden er den rette pengemængde i samfundsøkonomien. →

Monetaristernes argument er, at prismetanismen i samfundet ikke må forvrides, da det resulterer i, at økonomien bringes ud af ligevægt (husker du eksemplet fra tidligere om baren?)

Med baggrund i Friedmans analyser af krisen i 1930'erne og oliekrisen i 1973 ser monetaristerne inflationen som den potentielt farligste komponent i samfundsøkonomien. Svingende inflation forhindrer markedsmekanismen i at fungere optimalt, fordi virksomheder og

husholdninger reagerer uhensigtsmæssigt, når priserne svinger voldsomt.

Monetaristerne er modstandere af aktiv økonomisk politik, men foreslår, at centralbankerne uafhængigt skal styre pengemængden og dermed sikre en lav inflation.

Om end keynesianere og monetarister har forskellige syn, befinder de fleste vestlige økonomer sig et sted imellem de to økonomiske skoler, hvor pointer fra begge skoler er accepteret.